

Pál Helén

A határ mint divergáló tényező az al-dunai székely települések nyelvét illetően

1. Bevezető

A dolgozat elsősorban az al-dunai településeken élő székely eredetű lakosság nyelvére vonatkozó adatokkal foglalkozik. A vizsgálat kiindulási pontja, hogy a csoport a trianoni békeszerződés következtében kialakult elkülönülése milyen nyelvi változásokat eredményezett. Hertelendyfalván Penavin Olga és munkatársai már az 1950-es években elkezdték a nyelvjárási adatok gyűjtését, majd a másik két településen végzett kutatásaikról is több beszámoló született. Az 1970-es és 80-as években közzétett írásokból a magyar köznyelvi hatás mellett az államnyelv befolyásáról is tudunk. Az Al-Dunánál beszélt bukovinai gyökerű magyar nyelvet összehasonlíthatjuk a többi bukovinai eredetű csoport nyelvével is. Tehát a trianoni határról mint divergáló tényezőről a Magyarországra és a Romániába települt bukovinai székelyek nyelvével összefüggésben is beszélhetünk. Napjainkban a kisebbségben élő magyarok nyelvét elsősorban az adott államnyelv befolyásolja, így a Romániában és Szerbiában élő magyarokét is. A dolgozatban a három al-dunai településre vonatkozó nyelvi adatokat vizsgálom, amelyek az államnyelv hatásáról tanúskodnak, és különbséget jelentenek a többi csoport nyelvéhez képest.

A dolgozat első felében röviden bemutatom a bukovinai székely népcsoportot, ezután az Al-Dunához került közösségeiket. A Bukovinából elkerült székelyek az Al-Dunánál más népcsoportokkal kerültek kapcsolatba, mint például a többiek, majd az első világháború után kialakult új politikai és társadalmi helyzet egészen napjainkig befolyásolja a helyiek nyelvét. A dolgozatban ezekre a befolyásoló tényezőkre is kitérek. Írásomban azokat az adatokat is bemutatom, amelyek a két-nyelvűségből és a nyelvi elkülönülésből erednek. Az al-dunai székelyek kétnyelvűek, magyar nyelvük némiképp eltér az egynyelvű magyarokétól, és eltér a bukovinai székelyek más csoportjainak nyelvétől is, ezt mutatja a romániai, a kanadai vagy a magyarországi csoportok nyelve. A dolgozatban kitérek a csoportok nyelve közti különbségekre is, felhasználva a saját kutatási eredményeim adatait. Ezeket

A határ mint divergáló tényező a bukovinai székely csoportok nyelvét illetően című bekezdésben részletezem.

2. A bukovinai székelyek története

A bukovinai székelyek történetét az 1764-es madéfalvi vérengzéssel szokták kezdeni. Az ekkor Moldvába menekült székelyeket hívták később Bukovinába, ahol 1776 és 1786 között öt falu alakult: Istensegíts, Fogadjisten, Hadikfalva, Józseffalva, Andrásfalva. A 19. század második felére ezek a falvak már túlnépesedtek, a földek elaprózódtak, a lakosság egy része elszegényedett. Az 1870-es és 80-as években a történelmi Magyarország több területén folyószabályozással igyekeztek földterületekhez jutni, például az Al-Duna mentén is. A töltések építésére és az árvízben elpusztult Gyurgyevó, Ivanovó és Marienfeld falvak újratelepítésére jöttek ide 1883-ban bukovinai székelyek, több mint 3000 ember. Az Al-Duna mentén végül Székelykeve (Skorenovac), Hertelendyfalva (Vojlovica) és Sándoregyháza (Ivanovo) települések jöttek létre. Székelykevére a székelyek mellé Szeged környéki magyarok, palócok és bolgárok is kerültek, Sándoregyházán németek, bolgárok (palyenok) és székelyek éltek, Hertelendyfalván németek, szlovákok és székelyek laktak egymás mellett (Penavin, 1972, 745. o., Galambos, 2001, 38. o.). A második világháború után a németeket kitelepítették, helyükre főként szerbek költöztek. 1946-tól Vojlovica Pancsova város része lett (Nagy Sívó, 2003, 67. o.).

A Bukovinai székely településekről a 19. század végén és a 20. század elején a mai Románia több településére és Kanadába is mentek csoportjaik. A Bukovinában maradt székelyeket 1941-ben szervezeten Bácskába telepítették, de innen 1944-ben menekülniük kellett. 1945-ben a magyarországi Tolna, Baranya és Bács-Kiskun megyéből kitelepített németek házaik kapták meg (Sebestyén, 1989).

A Vajdaságot 1918. november 25-én csatolták el Magyarországtól. December 1-jén kikiáltották a Szerb-Horvát-Szlovén Királyságot, ezt később Jugoszláviának nevezték (első Jugoszlávia). A második világháború után 1991-ig a második (titói) Jugoszláviához tartozott, 1992-ben a harmadik Jugoszlávia része lett. 2003-ban jött létre Szerbia és Montenegró, 2006-ban Montenegró elszakadásával létrejött Szerbia Köztársaság (Göncz, 1999).

3. A három al-dunai település lakosainak száma

A 2011-es szerbiai népszámlálás adatai szerint a három, székelyek által is lakott település lakosainak számát az alábbi adatok mutatják. Székelykeve: 2354, Sándoregyháza: 1053, Pancsova 76.203 fő. (A Pannon RTV által 2018. szeptember 1-jén bemutatott, Székelykevéről szóló ismeretterjesztő műsor narrátora úgy mutatja be a települést, hogy nem hivatalos adatok szerint a faluban ekkor már csak 1600 lakos volt (URL1).

Mivel Vojlovica 1946-ban Pancsova város része lett, ezért a városrészre vonatkozó lakosságszámot az alábbi adatokkal tudom szemléltetni. 1991-es adatok szerint Vojlovicán (Hertelendyfalva) 5928 lakos élt, ebből magyar 1922 fő (32,52%), szlovák 944 (15,89%), szerb 2150 (36,24%), egyéb 912 (15,35%) (Nagy Sívó, 2003, 155. o.). 2016-ban Lócsei Ilona a helyi Tamási Áron Székely-Magyar Művelődési Egyesület titkára beszámolója szerint körülbelül 1400 magyar lakost tartottak számon ezen a településrészen (URL2).

4. Elvándorlás

Mindhárom, székelyek által is lakott települést (Pancsova esetében településrészt) érinti az elvándorlás. Terepmunkái során ezt tapasztalta Penavin Olga is, aki szerint az 1960-as évektől kezdve erősödött föl a kivándorlás, ez a városokba település mellett Nyugat-Európa felé is irányult (Penavin, 1972, 746. o.). Ezt mutatják az 1948 és 2011 között feljegyzett népszámlálási adatok is. Az elvándorlás – akár az országon belülre, akár külföldre irányul – a nyelvhasználatot is befolyásolja, Szerbián belül ez főként a szerb nyelv használatát jelentheti, az országon kívül pedig egy új nyelvi közeget. Az alábbi táblázatban nyomon követhető, hogy Székelykeve és Sándoregyháza lakosságszáma az 1960-as évektől kezdődően csökkent. Bár Pancsova város lakosságszáma nőtt, ez a gyarapodás nem a Vojlovicán élő magyar vagy szlovák nemzetiségűekre vonatkozik (lásd erről Nagy Sívó, 2003, 56. o., URL2).

1. táblázat. A három al-dunai település lakóinak száma 1948 és 2011 között a népszámlálási adatok szerint

	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2011
Skorenovac	4465	4403	4306	4021	3731	3213	2574	2354
Ivanovo	2169	2196	2066	1893	1947	1439	1131	1053
Pančeco	30 516	34 748	46 679	61 855	71 009	72 793	77 087	76 203

Forrás: <https://www.stat.gov.rs/en-us/oblasti/popis/popis-2011/popisnipodacikesel-table> (2021.11.11.)

Eredetileg a három al-dunai településre a székelyek mellé más nemzetiségűek is költöztek, az 1960-as évektől kezdődő elvándorlás pedig őket is érintette. Thomka Viktor, aki 1913-ban született Vojlovicán és a telepítő lelkész Thomka Károly unokája volt, 1939-ben közzétett szociográfiájában összegyűjtötte, hogy 1884 és 1931 között hogyan alakult a település lakosságának és nemzetiségeinek a

száma. A három együtt élő nemzetiség a német, a szlovák és a magyar volt, az „egyéb” kategóriába sorolt nemzetiségek száma még 1931-ben sem érte el a százat.

2. táblázat. Vojlovica nemzetiségeinek a száma 1884 és 1931 között

év	magyar	német	szlovák	egyéb	összesen
1884	778	550	610	–	1938
1890	939	594	594	19	2146
1900	1151	727	752	12	2642
1910	1226	684	992	15	2917
1921	1479	710	1050	49	3288
1931	1662	759	1174	61	3656

Forrás: Thomka Viktor Egy al-dunai székely község szociográfiája. Testvériség, 1939. év. II. évf. 7-13. szám, 1300. old. http://adattar.vmmi.org/cikkek/16932/hid_2001_11-12_18.pdf (2021.11.11.)

Az alábbi adatok a 2002-es szerbiai népszámlálás adatait mutatják Székelykeve és Sándoregyháza nemzetiségeire vonatkozóan. Azonban a nemzetiségi hovatartozás nem jelenti az adott nyelv ismeretét vagy használatát. (A nemzetiségi hovatartozás és az adott nyelv viszonyát például Dominique Arel több példán is vizsgálta, és 2015-ben közzétett írásában azt tekinti át, hogy a kultúra alapján definiált nemzet és az ahhoz tartozó nyelv feltétlenül összetartozik-e, és ez hogyan jelenik meg a népszámlálásokban [Arel, 2015]). Skorenovac lakosság száma ekkor 2574 volt, ebből 86,71% magyar, 5,48% szerb, 1,05% jugoszláv, 5,79% az egyéb kategóriába tartozott. Ivanovo lakosainak a száma 1131 volt, ebből 39,96% magyar, 27,14% bolgár, 19,72% szerb, 2,12% jugoszláv, 1,33% szlovák, 4,69% nem nyilatkozott (a szerbiai népszámlálás adatai). Vojlovica ma Szerbia egyik fontos iparvárosának Pancsovának a része. Pancsova az 1950-es évektől kezdve nőtt iparvárossá, nitrogénművek, olajfinomító és műtrágyagyár is települt ide. A szerbek és más nemzetiségűek Pancsovára és a város vojlovicai részére költözését a gyárak működése is elősegítette. Nagy Sívó Zoltán 2000 körüli adatai szerint Pancsova gyáraiban sokan dolgoztak Szerbia minden tájáról odakerült emberek, az olajfinomító és a petrolkémia komplexum Szerbia fontos üzemei. Pancsova déli ipari zónának nevezett területét lakóövezetek veszik körül, ide tartozik Vojlovica is. A város üzemei a vojlovicaiak megélhetését is biztosítják, a 2003-as adatok szerint akkor már kevesen foglalkoztak mezőgazdasággal. Nagy Sívó írásában arról számol be,

hogyan a helyi gyárak lakást is biztosítanak a pancsovai városrészben, ez pedig a vojlovicaiak számára az átköltözést is magával vonja. A Vojlovicáról való elköltözés egyben nyelvváltást is jelent, ennek az egyik oka az, hogy a pancsovai városrészben nincs magyar nyelvű iskola, és szerb a munkahely, a közügyek, a média és a vegyes házasságok nyelve (Nagy Sívó, 2003, 86–87., 155–156. o.).

1. ábra. Vojlovica mint Pancsova külvárosi része

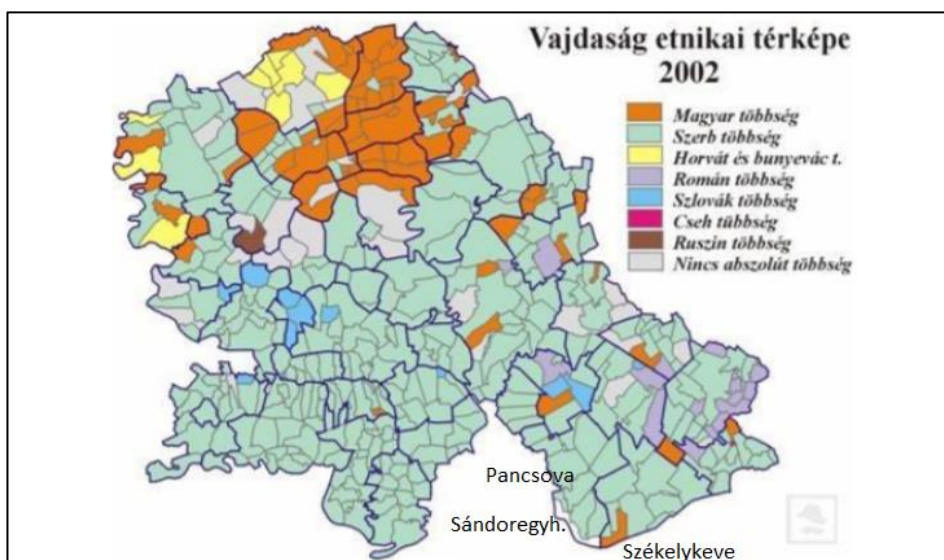
Forrás: P. Bulat et al.: Cancer Incidence in a Population Living Near a Petrochemical Facility and Oil Refinery. (Cancer Incidence in Pančevo) Coll. Antropol. 35 (2011) 2: 377–383. (378. old.) <https://hrcak.srce.hr> (2021.10.17.)

5. A nyelvi változás

5.1. A szerb nyelv hatása

A három al-dunai, székelyek által is lakott település vajdasági elhelyezkedését az alábbi ábra szemlélteti. Az ábra Vajdaság nemzetiségeit mutatja, és jól látható, hogy az al-dunai települések távol vannak a tömbmagyarságtól, és csak Székelykevéen van magyar többség.

2. ábra. Vajdaság etnikai térképe 2002

Forrás: A Magyar Nemzeti Tanács oktatásfejlesztési stratégiája 2016–2020. 9. old. https://www.mnt.org.rs/sites/default/files/attachments/oktatasi_strategia.pdf (2021.11.11.)

Az al-dunai székelyek nyelvvel kapcsolatban megemlítik a sziget jelleget, hiszen a székelyek egy másik nyelvet beszélnek, mint a környezetükben élők (Balogh, 2001, 322. o.). A nyelvszigetek beszélői a nyelvhatáron túl élnek, és általában nincsenek kapcsolatban az anyaországi beszélőkkel. E beszélőkre a kiterjedt kétnyelvűség jellemző (Balogh, 2001, 316. o., lásd még Penavin – Matijevics 1978, 11. o.). Szórványként azonosítja őket a Kárpát-medence szórványmagyarságát segítő Petőfi Sándor Program, amelyet a Nemzetpolitikai Államtitkárság indított 2015-ben (URL₃). Péntek János és Benő Attila megállapítása szerint a szórvány a régiónál és a szigetnél összetettebb kategória. Inkább folyamatnak tekinthető, nem helyzetnek, és benne van a szórványosodás és a nyelvcsere is. Szórvány az a kisközösség, csoport, „amely egy tőle eltérő nyelvű, etnikumú, vallású környezetbe

ágyazottan nem képes fenntartani önmagát, nem képes olyan önszerveződésre, amellyel biztosíthatná folytonosságát” (Péntek–Benő, 2020, 92. o.).

1918 után az al-dunai székelyek egy új állam lakói lettek. Nagy Sívó Zoltán Vojlovicáról írt beszámolója szerint már az első világháború után a postán és a hivatalokban is kiírták, hogy „Govori državnim jezikom” (Beszélj államnyelven.) (Nagy Sívó, 1999, 182. o.). Mindhárom al-dunai településen a két világháború között elterjedt volt a városi vagy más településeken vállalt munka. Ez lehetett cselédség, gyári munka, vagy mezőgazdasági idénymunka is (Thomka, 1939, 1311. o. Nagy Sívó, 1999, Beszédes, 2005, 182–184. o.). Az al-dunai településekhez viszonylag közel fekszik a főváros Belgrád, de Kovin és Pancsova is. 1978-ban megjelentetett munkájukban Penavin Olga és Matijevics Lajos arról írtak, hogy a székelyek által is lakott településekről az akkori fiatalok dolgozni jártak a városba, de a többi korosztályból is például vásárolni, orvoshoz vagy kórházba (1978, 11. o.). A szerb nyelv ismeretéről ezt olvashatjuk: „A középkorúak egy része és a fiatalság már többé-kevésbé túrhetően beszéli a másik nép nyelvét” (Penavin–Matijevics, 1978, 11. o.). Napjainkban a több nemzetiségű Hertelendyfalván és Sándoregyházán jellemző, hogy a szerb nyelv használatát választják az utcán is (Nagy Sívó, 2003, 68. o., Almási Júlia lásd: URL2).

5.2. Nyelvi változás az 1960-as, 70-es és 80-as években

Penavin Olga több írásában is foglalkozott az al-dunai székelyek nyelvével. 1972-ben közzétett dolgozatában beszámol több nemzetiség együttéléséről, idegen nyelvi hatásról, például a bolgár, szlovák, német, szerbhorvát nyelv hatásáról, de a külföldi munkavállalás következtében a székelyek az adott ország nyelvét is megtanulják. Közülük a harmadik generáció tagjai, a hazalátogató unokák már nem beszélik a falvakban maradt nagyszülők nyelvét (Penavin, 1972, 746. o., Penavin–Matijevics 1978, 10. o.). Az al-dunai településeken az idősebb generáció tagjai körében a nyelvjárás használatát tapasztalta, de a fiatalok és a gyerekek nyelvén a köznyelv hatását, és akár a magyar nyelv elhagyását is megfigyelte. Megállapítása szerint ezt az iskola, a rádió, a televízió, az újság, a város, a kétnyelvűség, a modern életforma és a városi munka okozza (uo.).

Fazekas Tiborc 1977-ben három hónapig tanulmányúton volt Jugoszláviában, és ekkor Hertelendyfalva nyelvjárását vizsgálta. Dolgozatában újabban a nyelvjárásba került szerbhorvát képzőkről tesz említést, és szerbhorvát szavak átvételéről is ír (*baterizik* 'világít', *praksza* 'gyakorlat', *zátvor* 'börtön') (Fazekas, 1979, 360–361. o.). Penavin Olga és Matijevics Lajos 1980-ban tette közzé Székely szójegyzék címmel az al-dunai székelyektől gyűjtött tájszavakat, ebben több, a szerb nyelvből a nyelvjárásba került szót is feltüntettek. Például *advokát* 'ügyvéd', *bandera* 'oszlop', *batri* 'zseblámpa', *diflamál* 'ócsárol' (Penavin – Matijevics, 1980, 3, 7, 18. o.). 2007-ben Székelykevény és Sándoregyházán jártam. Ekkor hallottam például a

szok 'üditő', szládoré 'fagylalt', kredit 'hitel', invalid 'rokkant', kolonista 'telepes' szavakat (Pál, 2020, 200. o.).

Egy 2017-es filmfelvételen Hertelendyfalva püspöki segédlelkésze, az erdélyi születésű Szilágyi Zoltán is megszólal. A riportterrel beszélgetve elmondja, hogy Hertelendyfalván szüksége lenne a szerb nyelv ismeretére, mert itt a szerbek vannak többségben, míg korábban, amíg a Bácskában élt, nem kellett szerbül tudnia. Az erdélyi magyar és a helyi magyar nyelv különbségeivel kapcsolatban említi, hogy a hívek mondták neki a *prikolica* ('utánfutó'), a *veza* ('összekötötés, kapcsolat') és a *szmétál* ('zavar') szavakat, amiket ő eleinte nem értett (URL4). A *prikolica*, *szmétál*, és a *veza* szavak a Termini szótárban is megtalálhatók, továbbá Penavin Olga Szlavóniai (kórógyi) szótárában a *prekolica/prikolica*, vagy az *oblatni* 'ostyalap' szavak (ez utóbbit lásd Penavin – Matijevics, 1980, 63. o.).

6. Az egyház és az iskola nyelve az al-dunai, székelyek által is lakott településeken

6.1. Egyház

A kisebbségben, ezen belül a szórványban élők nyelvének és kultúrájának megtartásában jelentős szerepet kap az egyház, hiszen sok esetben (más lehetőség híján) csak az egyházközösségben használhatják az anyanyelvet a szórványban élők. Hertelendyfalván a magyarok nagy része református székely (Nagy Sívó, 2003, 155. o.). 2017-es adatok szerint a hívek gyülekezete 1000-1200 fős, azonban a fiatalok nagy létszámban külföldön dolgoznak. Emellett Pancsova belvárosában körülbelül 45 hívet tartanak számon (URL4). Ebben a közösségben a református egyház működtet magyar nyelvű óvodát. Székelykevéen a lakosság 95%-a római katolikus, a székelyek mellett elmagyarosodott bolgárok is élnek (URL2). Sándor-egyházán katolikus bolgárokkal élnek a katolikus székelyek, a mise fele magyar, és bolgáruul énekelnek (Almási Júlia lásd: URL2).

6.2. Iskola

Kisebbségi körülmények között az iskola a magyar nyelv mindennapi nyelvhasználati színterét biztosíthatja, és a nemzeti hovatartozás tudatát erősíti. Az oktatási lehetőségek egyrészt az állami politikán múlnak, másrészt a kisebbségek önszervező erején, akaratán, érdekérvényesítő képességén, nemzetiségi tudatán is, ragaszkodnak-e nyelvükhöz, kultúrájukhoz, továbbá rendelkezésre állnak-e szakemberek és taneszközök (Kiss, 2001, 153-155. o.).

Vojlovicán a Testvériség-egység Általános Iskolában két évtizede (2021-es adatok szerint) összevont tagozaton folyik az alsósok magyar nyelvű oktatása. Azonban minden évben kérdéses, hogy lesz-e elsős a magyar osztályban (URL6). Felsőtől szerb nyelven tanulnak a gyerekek. (Nagy Sívó Zoltán adatai szerint a

2000/2001-es tanévben már nem volt szlovák tagozat, és a 6 magyar tagozatban már nem volt második és negyedik osztály: 2003, 150. o.). Sándoregyháza iskolájában (Moša Pijade Általános Iskola) szerb nyelven folyik az oktatás, a bolgár és magyar nemzetiségű gyerekek anyanyelvűvel választhatnak. A 2021 februári adatok szerint 82 diák jár az iskolába, ebből körülbelül negyvenen magyar anyanyelvűvel, 16-an a paltyén bolgár nyelvűvel. Az iskolában választható tantárgy a magyar vagy a bolgár, a nemzeti kultúra elemeivel (URL5). Székelykeve iskoláját (Žarko Zrenjanin Általános Iskola) Salamon Géza iskolaigazgató úgy mutatta be 2018-ban, hogy pályázatok segítségével sikerült jól felszerelt iskolát létrehozniuk. Például interaktív táblákat, laptopokat és fénymásolókat is beszereztek. 2018-ban 73 tanuló járt az iskolába, elsőtől a nyolcadikig. Magyarul folyik az oktatás, és csak a helybeli gyerekek járnak oda. Azonban 2018-ban csak 5 elsős kezdte a tanévet. Szívesen fogadnának más falvakból is diákokat, de nincs érdeklődés. Továbbtanulni Becskerekre, Szabadkára és Zentára mehetnek. Van magyar nyelvű óvoda a településen, és az igazgató céljai közé tartozik az óvodafejlesztés is, hogy ezek a gyerekek ott maradjanak a faluban (URL1). A helyi iskolákról és a korábbi tanulólétszámokról lásd Nagy Sívó, 1999, 2003, Galambos, 2008, Salamon Géza lásd: URL1).

7. A határ mint divergáló tényező a bukovinai székely csoportok nyelvét illetően

A bukovinai székelyek csoportjai ma több országban élnek. A kisebbségi magyarokhoz hasonlóan az al-dunai, a romániai, a kanadai székelyek (továbbá az áttelepülések után, a 20. század második felében más országokba vándorolt székelyek is) kétnyelvűek (akiknél még nem zajlott le a nyelvcsere), ezért magyar nyelvükben államnyelvi kontaktuselemek és helyi regionális elemek is megjelentek (Pál, 2020). A kisebbségi magyarokkal szemben az 1945-ben Magyarországra került székelyek nyelvére viszont a magyar köznyelv tesz nagy hatást, itt a bukovinai székely nyelvűzés visszaszorult (Pál, 2020). Magyarországon a nyilvános nyelvhasználati színtereken használt nyelv rendszerint a magyar köznyelv, míg a kisebbségben élő székely közösségek esetében az adott államnyelv. 2007-ben Szerbiában Székelykeven és Sándoregyházán, Romániában Csernakeresztúron vizsgáltam az ott élő bukovinai székelyek nyelvét, majd 2009-ben a kanadai Regina városban gyűjtöttem nyelvi adatokat. A vizsgálat során arra is kerestem példát, hogyan tér el az egyes csoportok nyelve a különélés következtében. A jövevényszavak különbségeit mutatja, hogy a magyarországi *személyi igazolvány* neve Székelykeven *legitimáció*, a romániai Csernakeresztúron *buletin*, azonban kanadai adatközlőm szerint ott nincs személyi igazolványnak tartható dokumentum, helyette a jogosítvánnyal, betegbiztosítási kártyával vagy útlevelemmel igazolják magukat. A magyarországi

útlevél neve Székelykevéen *passzus*, Csernakeresztúron *pasaport*, Kanadában *peszport* (Pál, 2020, 202. o.). A gyűjtés során azt tapasztaltam, hogy a szerbiai magyarok nyelvébe több jövevényszó került a szerb nyelvből: *szmena* (*smena* 'váltás, műszak'), *dramzáve* (*dom zdravlja* 'egészségház'), a romániai magyarok nyelvébe a románból: *plásza* (*plasa* 'szatyor'), *szoro* (*soră* 'nővér'), és a kanadai adatközlőm nyelvében az angolból származó jövevényszavak szerepeltek: *hártatek* (*heart attack* 'szívroham'), *inszeléltelve* (*insulation* 'szigetelés') (Pál, 2020, 200–202. o.). Az egyes csoportok különélése miatt arra is van példa, hogy a magyarországi magyarban is meglévő szavakat másképp használnak egy-egy közösségben. Székelykevéen *bábica* a *bába*, Csernakersztúron a *hándikapát* jelentése 'fogyatékos személy' (a magyar *hendikep* szó 'hátrány' jelentése kapcsolható ide), Kanadai székely adatközlőmnél *menidzsör* a magyarországi *menedzser*. A további példákat és a helyi regionális elemeket lásd: Pál, 2020).

Az Al-Dunához került székelyekkel és nyelvükkel kapcsolatban többféle kutatási cél is kijelölhető. A három, székelyek által is lakott település lakóinak nemzetiség és nyelv szerinti vizsgálatához egyrészt a népszámlálások adatai is felhasználhatók, de ahogy Dominique Arel rámutatott, a népszámlálások során feltett, ide kapcsolható kérdésekre gyakran nem érkezhettek vitathatatlanul tekinthető válaszok (Arel, 2015). Például az al-dunai székelyek Szerbia állampolgárai, kétnyelvű közegben élnek, körükben is jellemzőek a vegyes házasságok, és ez az egyének nemzetiiséghez való tartozását is befolyásolja. Sándoregyházában, Pancsován, továbbá a külföldön dolgozók és az elvándorolók körében megjelenik a nyelvcsere is, ez pedig a nyelvhasználatra vagy az anyanyelvre vonatkozó válaszokra is hat (URL2, URL6, lásd még Arel, 2015). A határ mint divergáló tényező az anyaországból érkező nyelvi változásokat, neologizmusokat illetően is kutatható, ezek a változások ugyanis később, vagy csak hiányosan jutnak el a kisebbségek egyes csoportjaihoz (Kiss, 2001, 194. o.). Vizsgálható, hogy ezek a nyelvi változások megtalálhatók-e a bukovinai székely közösségek nyelvében, köztük az al-dunai székelyek csoportjaiban.

8. Összefoglalás

A bukovinai székelyek a 19. század végétől kezdtek kivándorolni Bukovinából. 1883-ban több mint 3000 ember került az Al-Dunához. Itt más nemzetiségű és nyelvű népcsoportokkal kerültek kapcsolatba, mint a Bukovinában maradt székelyek. A bukovinai székelyek kivándorlása a 19. század végétől kezdődően azonban tovább folytatódott, így manapság már számos országban megtaláljuk a csoportjaikat. A mai Románia területén például Hunyad megyében négy településen is élnek bukovinai eredetű székelyek, de Marosludas mellé, és még további településekre is kerültek. A 19. század végén és a 20. század elején nagyobb létszámban mentek Kanadába is bukovinai székelyek. Ezekben az országokban a magyar nyelv

kisebbségbe került, az ide települt székelyek nyelvét az adott államnyelv is befolyásolja. Az Al-Dunához költözött székelyek falvaiból már az 1960-as évektől kezdődően vándoroltak külföldre (Nyugat-Európába, de Ausztráliába is), és Penavin Olga beszámolóiban már a kivándoroltak nyelvcserejéről is írt (1972). Az al-dunai székelyek nyelvével kapcsolatban megemlítik a sziget jelleget, hiszen a székelyek egy másik nyelvet beszélnek, mint a környezetükben élők. A nyelvszigetek beszélői a nyelvhatáron túl élnek, és általában nincsenek kapcsolatban az anyaországi beszélőkkel, és e beszélőkre a kiterjedt kétnyelvűség jellemző. Napjainkban szórványként is említik az al-dunai székely csoportokat, a szórvány a régiónál és a szigetenél összetettebb kategória. A szórvány inkább folyamatnak tekinthető, nem helyzetnek, és benne van a szórványosodás és a nyelvcsere is. A nyelvjárás visszaszorulása szempontjából megemlíthetjük az 1945-ben Magyarországra telepített körülbelül 20 000 bukovinai székely nyelvét is, ezt a magyarországi köznyelv befolyásolja, Magyarországon a nyelvjárások visszaszorulása tapasztalható (Kiss, 2014, Kiss, 2017, 199–221. o., a bukovinai székelyek nyelvjárására vonatkozóan lásd Pál, 2020).

Irodalom

1. Arel, Dominique 2015. A népszámlálásokban megjelenő nyelvi kategóriák: vissza- vagy előretekintés? *REGIO* 23. évf. 3. szám. 5–45. o.
2. Balogh Lajos, 2001. A nyelvjárásszigetek. In: Kiss Jenő szerk. *Magyar dialektológia*. Budapest: Osiris Kiadó. 316–324. o.
3. Beszédes Valéria, 2005. Szócs Boldizsár életútja. In: *Szörégek szárnyán. Szócs Boldizsár meséi*. Beszédes Valéria gyűjtötte és az utószót írta. Életjel könyvek 115.
4. Fazekas Tiborc, 1979. Archaikus és neológ vonások Hertelendyfalva (Vojlovica) mai magyar nyelvjárásában. *Magyar Nyelv* 75. évf. 3. szám. 355–362. o.
5. Galambos Tibor, 2008. *Székelykeve (Skorenovac)*. Kiadja a Székelykevei Helyi Közösség – LO Press Kovin.
6. Göncz Lajos, 1999. *A magyar nyelv Jugoszláviában (Vajdaságban). A magyar nyelv a Kárpát-medencében a XX. század végén (II)*. Budapest–Újvidék: Osiris Kiadó – Fórum Könyvkiadó – MTA Kisebbségkutató Műhely.
7. Kiss Jenő, 2001. A kisebbségi anyanyelvoktatás. In: Kiss Jenő szerk. *Magyar dialektológia*. Budapest: Osiris Kiadó, 153–156. o.
8. Kiss Jenő, 2014. A nyelvjárások visszaszorulása – okok és okozatok. In: Gróf Annamária – N. Császi Ildikó – Sztók Szilvia szerk. *Sokszínű nyelvészet – nyelvi sokszínűség a 21. század elején. Írások Kolláth Anna tiszteletére*. Budapest–Alsóőr: Tinta Könyvkiadó – Umiz – Imre Samu Nyelvi Intézet, 175–181. o.
9. Kiss Jenő, 2017. A nyelvjárások. In: Tolcsvai Nagy Gábor szerk. *A magyar nyelv jelene és jövője*. Budapest: Gondolat Kiadó, 199–221. o.

10. Nagy Sívó Zoltán, 1999. *Bukovina, mit vétettem?* Újvidék: Forum Könyvkiadó.
11. Nagy Sívó Zoltán, 2003. *A főváros árnyékában. A vojlovicai székelyekről, másodízben.* Újvidék: Forum Könyvkiadó.
12. Pál Helén, 2020. *A bukovinai székelyek nyelvjárása.* Doktori disszertáció. Magánkiadás.
13. Penavin Olga, 1972. Néhány szó a jugoszláviai székelytelepekről – különös tekintettel Székelykevére – (Skorenovac). *A Novi Sad-i Bölcsészeti kar Évkönyve XV/2. évfolyam (1972).* 743–759. o.
14. Penavin Olga – Matijevics Lajos, 1978. *A jugoszláviai székelytelepek nyelvatlasza.* Újvidék: Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete.
15. Penavin Olga – Matijevics Lajos, 1980. *Székely szójegyzék.* Újvidék: Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete (In Hungarian).
16. Péntek János – Benő Attila, 2020. *A magyar nyelv Romániában (Erdélyben).* Szerkesztette Kontra Miklós. Budapest – Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület – Gondolat Kiadó (In Hungarian).
17. Sebestyén Ádám, 1989. *A bukovinai székelység tegnap és ma.* Szekszárd: Kiadja a Tolna Megyei Könyvtár.
18. Thomka Viktor, 1939. Egy al-dunai székely község szociográfiája. *Testvériség*, 1939. év. II. évf. 7–13. szám. http://adattar.vmmi.org/cikkek/16932/hid_2001_11-12_18.pdf (letöltés ideje: 2021. november 11.).
19. URL1: Kincsesládánk – Székelykeve, 2018.09.01. (A Pannon RTV műsora.) <https://pannonrtv.com/tv/kincsesladank/kincsesladank-szekelykeve-20180901> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
20. URL2: Bukovinai székelyek az Al-Duna mentén. 2016. november 16. (A budapesti Polgárok Háza „A magyarság peremvidékei” című évadában – a gyimesi és moldvai csángók után – a bukovinai székelyeket mutatja be.) <https://www.youtube.com/watch?v=x9ObuW4PXFc> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
21. URL3: Petőfi Sándor Program. <https://www.petofiprogram.hu/petofi-sandor-program> (2021. november 28.)
22. URL4: Kincsesládánk – Hertelendyfalva. 2017.12.02. (A Pannon RTV műsora.) <https://pannonrtv.com/tv/kincsesladank/kincsesladank-hertelendyfalva> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
23. URL5: Fényképkiallítással ünnepelték az anyanyelv nemzetközi napját Sándoregyházán. 2021.02.22. (A Pannon RTV műsora.) <https://pannonrtv.com/rovatok/kultura/fenykepkiallitassal-unnepeltek-az-anyanyelv-nemzetkozi-napjat-sandoregyhazan> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
24. URL6: Közügyek. A Pannon RTV hírháttér műsora. 2021.03.19. (A Magyar gyerekek a szórványban. Tudnak-e, akarnak-e anyanyelvükön tanulni? A téma kezdete a videón: 26:37.) <https://pannonrtv.com/tv/kozugyek/kozugyek-20210319> (letöltés ideje: 2021. december 4.)

References

1. Arel, Dominique 2015. A népszámlálásokban megjelenő nyelvi kategóriák: vissza- vagy előretekintés? [The original title: Census and Identity. The Politics of Race, Ethnicity, and Language in National Censuses]. *REGIO* 23. évf. 3. szám. 5–45. o. (In Hungarian).
2. Balogh Lajos, 2001. A nyelvjárászigetek [The dialect islands]. In: Kiss Jenő szerk. *Magyar dialektológia [Hungarian dialectology]*. Budapest: Osiris Kiadó. 316–324. o. (In Hungarian).
3. Beszédes Valéria, 2005. Szócs Boldizsár életútja [Boldizsár Szócs' walk of life]. In: *Sereggek szárnyán. Szócs Boldizsár meséi [On the wing of troops. Boldizsár Szócs's folk-tales]*. Beszédes Valéria gyűjtötte és az utószót írta. Életjel könyvek 115. (In Hungarian).
4. Fazekas Tiborc, 1979. Archaikus és neológ vonások Hertelendyfalva (Vojlovica) mai magyar nyelvjárásában. [Archaic and neolog features in the dialect of Hertelendyfalva (Vojlovica) in these days]. *Magyar Nyelv [Hungarian Language]* 75. évf. 3. szám. 355–362. o. (In Hungarian).
5. Galambos Tibor, 2008. *Székelykeve (Skorenovac) [Székelykeve (Skorenovac)]*. Kiadja a Székelykevei Helyi Közösség – LO Press Kovin. (In Hungarian).
6. Göncz Lajos, 1999. *A magyar nyelv Jugoszláviában (Vajdaságban) [The Hungarian language in Yugoslavia (in Vojvodina)]*. A magyar nyelv a Kárpát-medencében a XX. század végén (II). Budapest–Újvidék: Osiris Kiadó – Fórum Könyvkiadó – MTA Kisebbségkutató Műhely (In Hungarian).
7. Kiss Jenő, 2001. A kisebbségi anyanyelvoktatás [Mother tongue teaching in minority]. In: Kiss Jenő szerk. *Magyar dialektológia [Hungarian dialectology]*. Budapest: Osiris Kiadó, 153–156. o. (In Hungarian).
8. Kiss Jenő, 2014. A nyelvjárások visszaszorulása – okok és okozatok [Retreat of dialects – reasons and effects]. In: Gróf Annamária – N. Császi Ildikó – Szoták Szilvia szerk. *Sokszínű nyelvészet – nyelvi sokszínűség a 21. század elején. Írások Kolláth Anna tiszteletére [Multicolour linguistics – linguistic variegation at the beginning of the 21st century. Writings in honor of Anna Kolláth]*. Budapest–Alsóőr: Tinta Könyvkiadó – Umiz – Imre Samu Nyelvi Intézet, 175–181. o. (In Hungarian).
9. Kiss Jenő, 2017. A nyelvjárások [The dialects]. In: Tolcsvai Nagy Gábor szerk. *A magyar nyelv jelene és jövője [The present and the future of Hungarian language]*. Budapest: Gondolat Kiadó, 199–221. o. (In Hungarian).
10. Nagy Sívó Zoltán, 1999. *Bukovina, mit vétettem? [Bukovina, what did I do?]*. Újvidék: Forum Könyvkiadó (In Hungarian).
11. Nagy Sívó Zoltán, 2003. *A főváros árnyékában. A vojlovicai székelyekről, másodízben [In the shadow of the capital. About Székelys of Vojlovica, second time]*. Újvidék: Forum Könyvkiadó (In Hungarian).
12. Pál Helén, 2020. *A bukovinai székelyek nyelvjárása [The dialect of Székelys of Bukovina]*. Doktori disszertáció. Magánkiadás. (In Hungarian).
13. Penavin Olga, 1972. Néhány szó a jugoszláviai székelytelepekről – különös tekintettel Székelykevére – (Skorenovac) [Some words about the Székely settlements of

- Yugoslavia – with particular regard to Székelykeve – (Skorenovac)]. *A Novi Sad-i Bölcsészeti kar Évkönyve XV/2. évfolyam (1972)*. 743–759. o. (In Hungarian).
14. Penavin Olga – Matijevics Lajos, 1978. *A jugoszláviai székelytelepek nyelvátlasza [Dialect atlas of Székely settlements of Yugoslavia]*. Újvidék: Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete (In Hungarian).
 15. Penavin Olga – Matijevics Lajos, 1980. *Székely szójegyzék [Székely glossary]*. Újvidék: Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete (In Hungarian).
 16. Péntek János – Benő Attila, 2020. *A magyar nyelv Romániában (Erdélyben) [The Hungarian language in Romania (in Transylvania)]*. Szerkesztette Kontra Miklós. Budapest – Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület, Gondolat Kiadó (In Hungarian).
 17. Sebestyén Ádám, 1989. *A bukovinai székelység tegnap és ma [Székelys of Bukovina yesterday and today]*. Szekszárd: Kiadja a Tolna Megyei Könyvtár. (In Hungarian).
 18. Thomka Viktor, 1939. Egy al-dunai székely község szociográfiája [Sociography of a Székely settlement of Lower Danube]. *Testvériség [Brotherhood]*, 1939. év. II. évf. 7–13. szám. http://adattar.vmmi.org/cikkek/16932/hid_2001_11-12_18.pdf (letöltés ideje: 2021. november 11., In Hungarian).
 19. URL1: Kincsesládánk – Székelykeve [Our treasure chest - Székelykeve] 2018.09.01. (A Pannon RTV műsora.) <https://pannonrtv.com/tv/kincsesladank/kincsesladank-szekelykeve-20180901> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
 20. URL2: Bukovinai székelyek az Al-Duna mentén [Szeklers of Bukovina along the Danube]. 2016. november 16. (A budapesti Polgárok Háza „A magyarság peremvidékei” című évadában – a gyimesi és moldvai csángók után – a bukovinai székelyeket mutatja be.) <https://www.youtube.com/watch?v=x9ObuW4PXFc> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
 21. URL3: Petőfi Sándor Program [Sándor Petőfi Program]. <https://www.petofiprogram.hu/petofi-sandor-program> (2021. november 28.)
 22. URL4: Kincsesládánk – Hertelendyalva [Our treasure chest - Hertelendyalva] 2017.12.02. (A Pannon RTV műsora.) <https://pannonrtv.com/tv/kincsesladank/kincsesladank-hertelendyalva> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
 23. URL5: Fényképkiallítással ünnepelték az anyanyelv nemzetközi napját Sándoregyházán [International Mother Tongue Day was celebrated with a photo exhibition in Sándoregyháza] 2021.02.22. (A Pannon RTV műsora.) <https://pannonrtv.com/rovatok/kultura/fenykepkiallitással-unnepeltek-az-anyanyelv-nemzetkozi-napjat-sandoregyhazan> (letöltés ideje: 2021. december 4.)
 24. URL6: Közügyek. A Pannon RTV hírháttér műsora [Public affairs. News background program of Pannon RTV]. 2021.03.19. (A Magyar gyerekek a szórványban. Tudnak-e, akarnak-e anyanyelvükön tanulni? A téma kezdete a videón: 26:37.) <https://pannonrtv.com/tv/kozugyek/kozugyek-20210319> (letöltés ideje: 2021. december 4.)

A határ mint divergáló tényező az al-dunai székely települések nyelvét illetően

Pál Helén, PhD, Magyarágkutató Intézet, Nyelvtervezési Kutatóközpont, tudományos munkatárs, Magyarország; pal_helen@freemail.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7647-4323>.

1883-ban Dél-Bánát az Osztrák-Magyar Monarchián belül a történelmi Magyarországhoz tartozott. Ekkor telepítettek ide több mint 3000 bukovinai székelyt, és az Al-Duna mellett létrehozták Székelykeve, Sándoregyháza és Hertelendyfalva nevű településeiket. (A bukovinai székelyek ősei a madéfalvi vérengzés után Moldvába menekült székelyek voltak, majd a 18. század végétől a bukovinai Istensegíts, Fogadjisten, Hadikfalva, Józseffalva és Andrásfalva nevű falvakban éltek.) Magyarország déli területei az 1918. december 1-jén kikiáltott Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz kerültek. A trianoni békeszerződés aláírása után az al-dunai székelyek egy új állam polgárai lettek. Majd újabb történelmi eseményeket követően a terület (2006-tól) a Szerbiai Köztársasághoz tartozik. A székelyek mellé Sándoregyházára (Ivanovo) németek és bolgárok, Székelykevére (Skorenovac) több település magyarjai, németek és bolgárok, Hertelendyfalvára (Vojlovica, ma Pančevo város része) németek és szlovákok is kerültek. A németeket a második világháború után kitelepítették. Az 1960-as évektől kezdve mindhárom településre jellemző volt, hogy a lakosok egy része elhagyta az országot, (főleg Nyugat-Európába, de például Ausztráliába is költöztek), emellett a környékbeli nagyobb városok is munka- és lakóhelyet kínáltak. A dolgozat elsősorban az al-dunai településeken élő székely eredetű lakosság nyelvére vonatkozó adatokkal foglalkozik. A vizsgálat kiindulási pontja, hogy a csoport a trianoni békeszerződés következtében kialakult elkülönülése milyen nyelvi változásokat eredményezett. Hertelendyfalván Penavin Olga és munkatársai már az 1950-es években elkezdték a nyelvjárási adatok gyűjtését, majd a másik két településen végzett kutatásaikról is több beszámoló született. Az 1970-es és 80-as években közzétett írásokból a magyar köznyelvi hatás mellett az államnyelv befolyásáról is tudunk. Az Al-Dunánál beszélt bukovinai gyökerű magyar nyelvet összehasonlíthatjuk a többi bukovinai eredetű csoport nyelvével is. Tehát a trianoni határról mint divergáló tényezőről a Magyarországra és a Romániába települt bukovinai székelyek nyelvével összefüggésben is beszélhetünk. Napjainkban a kisebbségben élő magyarok nyelvét elsősorban az adott államnyelv befolyásolja, így a Romániában és Szerbiában élő magyarokét is. A dolgozatban a fent említett három al-dunai településre vonatkozó nyelvi adatokat vizsgálom, amelyek az államnyelv hatásáról tanúskodnak, és különbséget jelentenek a többi csoport nyelvéhez képest.

Kulcsszavak: *Bukovinai székelyek, al-dunai székelyek, vajdasági magyarok, kétnyelvűség, a nyelvet befolyásoló tényezők*

Кордон як фактор розбіжностей у мові сейкейських поселень Нижнього Дунаю

Гелен Пал, PhD; Науково-дослідний інститут угорської мови, Науково-дослідний центр мовного планування, науковий співробітник Угорщина; pal_helen@freemail.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7647-4323>.

У 1883 році Південний Банат у межах Австро-Угорської монархії входив до складу історичної Угорщини. Саме тоді сюди було переселено понад 3000 буковинських сейкеїв, а на Нижньому Дунаї були засновані поселення Скореновац (Székelykeve), Іваново (Sándoregyháza) та Войловица (Hertelendyfalv). Предки буковинський сейкеїв втекли до Молдови після різанини в Мадейфалві, а наприкінці XVIII століття проживали в кількох селах Буковини – Istensegits, Fogadjisten, Hadikfalva, Józseffalva та Andrásfalva. 1 грудня 1918 південні території Угорщини перейшли до новоствореного Королівства сербів, хорватів і словенців. Після підписання Тріанонського мирного договору сейкеї з Нижнього Дунаю стали громадянами нової держави. У XXI столітті після низки історичних подій ця територія (з 2006 року) ввійшла до складу Республіки Сербія. Поряд із сейкеями в Іваново (Sándoregyháza) потрапили німці та болгари, а в Скореновац (Székelykevec) – угорці, німці та болгари, у Войловицу (Hertelendyfalva, сьогодні це район міста Панчево) – німці та словаки. Німців після Другої світової війни виселили. Починаючи з 1960-х років, у всіх трьох населених пунктах спостерігалася тенденція виїзду частини населення (переважно в Західну Європу, але були приклади переїзду й до Австралії). Крім цього, привабливими з точки зору роботи були й навколишні великі міста. У публікації зроблено спробу дослідження даних, пов'язаних із мовою корінного сейкейського населення в поселеннях Нижнього Дунаю. Вихідною точкою дослідження було з'ясувати, до яких мовних змін призвело відокремлення внаслідок Тріанонського мирного договору. У Войловиці Ольга Пенавін з колегами вже у 1950-х роках розпочали збір діалектологічного матеріалу, згодом подібні дослідження відбувалися і в інших двох селах. Із публікацій 1970-х та 1980-х років дізнаємося про вплив, крім угорської, також державної мови. У статті проведено порівняння угорської мови із буковинським корінням, якою говорять на Нижньому Дунаї, із іншими мовами буковинського походження. Таким чином, зроблено висновок, що тріанонський кордон став фактором розбіжностей/розходжень у мові буковинських сейкеїв, що оселилися в Угорщині та Румунії. У наш час на мову угорців, що проживають у меншості, найбільший вплив має державна мова, зокрема, і на мову угорців, які мешкають в Румунії та Сербії. У статті проаналізовано мовні дані згаданих вище трьох населених пунктів на Нижньому Дунаї. Ці дані свідчать про вплив державної мови і засвідчують відмінності у порівнянні з мовами інших груп.

Ключові слова: сейкеї Буковини, сейкеї Нижнього Дунаю, угорці Воєводина, двомовність, фактори, що впливають на мову

Frontier as a diverging factor referring to the language of Székelys in the settlements by Lower Danube

Helén Pál, PhD. Institute of Hungarian Studies, Research Center for Language Planning, research associate, Hungary; pal_helen@freemail.hu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7647-4323>.

In 1883 South Banat belonged in the Austro-Hungarian Empire, within this it belonged in the historical Hungary. In that year more than 3000 Székelys of Bukovina were settled there, then Székelykeve, Sándoregyháza and Hertelendyfalva settlements came into being by the Lower Danube. (Ancestors of Székelys of Bukovina were those refugees who escaped into Moldva after the hecatomb of Madéfalva, then they went to Bukovina and lived there in 5 villages: Istensegíts, Fogadjisten, Hadikfalva, Józseffalva, Andrásfalva.) In 1918 the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes was formed from the territories of the former Austro-Hungarian Empire, and after the Treaty of Trianon Székelys of the Lower Danube became the citizens of a new state. Past other historical events these days this territory belongs to Republic of Serbia. Originally in Sándoregyháza (Ivanovo) besides the Székelys also Germans and Bulgarians lived, in Székelykeve (Skorenovac) Székelys, other Hungarians from several settlements, Germans and Bulgarians, and in Hertelendyfalva (Vojlovica, today it is part of Pančevo city) Székelys, Germans and Slovaks lived. However, after the Second World War these Germans were relocated. Starting from the 1960s some residents of these settlements left the country (they moved mainly to Western Europe, but Australia too), moreover also the vicinal cities offered workplaces and a new home for them. This paper deals with the data related to the language of Székelys of these settlements by Lower Danube. First base of this examination is the separation after Treaty of Trianon, it has caused several language changes. In Hertelendyfalva Olga Penavin and her team mates started to collect dialectal and other linguistic data already in the 1950s, then they published some papers about the other two settlements too. From their papers of the 1970s and 1980s we know not only about the influence of the more prestigious version of Hungarian, but also the influence of the state language. We can set this Hungarian language originated from Bukovina against the language of the other Székely groups. So we can speak about the frontier as a diverging factor in connection with the language of their groups of Romania and of Hungary too. In these days language of Hungarians living in minority is primarily influenced by the given state language, so the language of Hungarians of Romania and Serbia too. In this paper I examine the linguistic data referring to the three settlements of Lower Danube. These data present the influence of the state language and differ from the language of other groups of Székelys of Bukovina.

Keywords: *Székelys of Bukovina, Székelys of the Lower Danube, Hungarians in Vojvodina, bilingualism, factors that influence the language.*